

Sjö och kyrka: två svåra svenska ljud

Berättelse

Svenska har två ljud som många tycker är svåra. Det första kallas sje-ljudet. Det andra kallas tje-ljudet. Dessa ljud finns nästan bara i svenska. Därför är de svåra att uttala för många som lär sig språket.

Sje-ljudet hör du i ord som sjö, skjorta och stjärna. Lyssna på första ljudet i orden. Det är ett mjukt och blåsande ljud. Tje-ljudet hör du i ord som kyrka, tjata och kök. Det ljudet är ljusare och ligger längre fram i munnen.

Ljuden är inte bara svåra att säga. De är också svåra att stava. Sje-ljudet kan skrivas på många olika sätt. Du kan skriva sj som i sjö. Du kan skriva sk som i skön. Du kan skriva skj som i skjorta. I lånord finns också andra stavningar, till exempel sch i dusch och ch i chef.

Tje-ljudet skrivs oftast tj, till exempel i tjugo, tjock och tjej. Men det kan också skrivas k. En viktig regel handlar om just bokstaven k: framför a, o, u och å låter k hårt, som i ko och kan. Men framför e, i, y, ä och ö blir k ett tje-ljud, som i kex och kök. Det finns också ord med andra stavningar, till exempel kjol.

Samma ljud kan alltså stavas på flera sätt. Därför måste man ofta lära sig orden ett och ett. Det tar tid, men det går. Många svenska barn övar också på detta i skolan.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
ljud	det man hör när någon säger ett ord
uttala	säga ett ljud eller ett ord högt
stava	skriva ett ord med rätt bokstäver
svår	inte lätt; något man måste öva på
mjuk	inte hård; ett ljud som låter lent
ljus	här: ett ljud som låter högt och tunt
vokal	bokstäverna a, e, i, o, u, y, å, ä, ö
lånord	ett ord som kommer från ett annat språk
öva	göra något många gånger för att bli bättre
skola	stället där barn lär sig läsa och skriva

Läsförståelsefrågor

---

1. Vad handlar texten om?
  1. Två svenska ljud som är svåra att säga och stava.
  2. Hur man bakar svenskt bröd.
  3. Hur man räknar på svenska.
2. I vilket ord finns sje-ljudet?
  1. kök
  2. sjö
  3. hund
3. Hur låter bokstaven k i ordet kök?
  1. som ett tje-ljud
  2. som ett hårt k (som i ko)
  3. som ett sje-ljud
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Sje-ljudet kan stavas på flera olika sätt.
  2. Alla språk i världen har sje-ljudet.
  3. Svenska barn övar på de här ljuden i skolan.
5. Varför måste man ofta lära sig sj- och tj-orden ett och ett? Svara med egna ord.

Facit

1. 1. Två svenska ljud som är svåra att säga och stava.
2. 1. sjö
3. 1. som ett tje-ljud
4. 1. ja b) nej (texten säger att ljuden nästan bara finns i svenska) c) ja
5. Exempel på svar: För att samma ljud kan stavas på många olika sätt, så man kan inte alltid höra hur ordet ska skrivas. Då måste man lära sig orden ett och ett.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Konkret språktext som passar för att öva ljud och stavning (sj, sk, skj, tj, k). Tema: svenska ljud som är ovanliga i andra språk. Fråga 5 kräver en första enkel slutsats. Låt eleverna säga orden högt tillsammans och jämföra med ljud i sina egna språk – finns det liknande ljud, eller helt andra svåra ljud?

Diskussionsfrågor

- Vilket svenskt ljud tycker du är svårast att säga? Säg ordet högt.
- Finns det ljud i ditt språk som är svåra för svenskar att säga?
- Hur övar du på nya svenska ord? Vad hjälper dig att komma ihåg dem?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om ett svenskt ord som är svårt för dig att säga eller stava. Varför är det svårt, och hur övar du på det?

Källor och faktagranskning

- Institutet för språk och folkminnen (Isof), Frågelådan: Hur många olika sätt finns det att stava sje-ljudet? – <https://frageladan.isof.se/visasvar.py?svar=33719>
- Wikipedia: Sje-ljudet – <https://sv.wikipedia.org/wiki/Sje-ljudet>
- Wikipedia: Tje-ljudet – <https://sv.wikipedia.org/wiki/Tje-ljudet>
- Institutet för språk och folkminnen (Isof), Frågelådan om uttal – <https://frageladan.isof.se/faqs/22611>

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: Sje-ljudet (som i sju, sjö, skön) och tje-ljudet (som i tjugo, kök, kjol) är två konsonantljud som många nyinflyttade tycker är svåra, eftersom de inte finns på samma sätt i de flesta andra språk. I det internationella fonetiska alfabetet (IPA) skrivs tje-ljudet tʃ , medan sje-ljudet skrivs ʃ (bakre, mörkare variant) eller ɕ (främre, ljusare variant) – det finns alltså mer än ett sätt att uttala det. Sje-ljudet är det ljud i svenskan som kan stavas på flest sätt; Isof anger ett tjugotal stavningar, till exempel sj (sjö), sk (skön), skj (skjorta), stj (stjärna), ch (chef), sch (dusch), g (geni), j (jour) och ti i station. Tje-ljudet stavas vanligen tj (tjock, tjata), men också k före de främre vokalerna e, i, y, ä, ö (kök, kind, kyssa), kj i några ord (kjol) och ibland c i lånnord (cembalo). Bokstaven k uttalas hårt före a, o, u, å (kan, ko, kul, kål) men som tje-ljud före e, i, y, ä, ö (kex, kil, kök) – en viktig men inte självklar regel för den som är ny i Sverige. Sje-ljudet finns i en främre och en bakre huvudvariant; enligt dialektbeskrivningar är ett främre sje-ljud ofta vanligt i norra Sverige (t.ex. övre Norrland och Värmland) och i svenskan i Finland, medan ett bakre sje-ljud är vanligare i södra Sverige. Sje-ljudet sägs ha utvecklats under äldre nysvensk tid, då t.ex. ske gradvis kom att uttalas med sje-ljud i stället för k-ljud. OSÄKERHETER OCH MYTER (markeras försiktigt i texterna): Antalet stavningar beror på hur man räknar – Isof talar om "ett tjugotal", medan radioprogrammet Språket i Sveriges Radio talat om "65 möjliga och omöjliga sätt"; siffran anges därför ungefärligt och attribueras. Att sje-ljudet skulle vara "det svenskaste ljudet" är en populär, journalistisk formulering, inte en vetenskapligt fastställd sanning. Dialektgeografin är förenklad: det finns stor individuell och lokal variation och inga skarpa gränser. Den exakta fonetiska beskrivningen (alveolo-palatal frikativa m.m.) är teknisk och förenklas för SFI – den presenteras inte som något eleven måste kunna.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.